

N°. 38.

Seftdeenà, 16. (28.) September

1872.

Malsa par gaedu: Mahjas weefis 1 rubl., pastes nauda 60 far.

A h d i t a j s.

Cetschsemmes sinas. No Nihgas: spittali ballas, — lauschu balles wehltas. No Pehterburgas: pahr Keisera weefoschanohs Nowotscherlasta, — pahr ugguns-greblecem, fehrgham un plauschanu.

Ahsemmes sinas. No Wahjsemmes: wehl pahr Keisera weefoschanahm un leeceem fwehtkeem Wehsfahl. No Berlines: pahr sudrabalahjahn Satfija, — Wahjjas wehsneels negribb palikt Franzija. No Strabsburgas: Elsafeschi Franzija trublumu zeeschoht. No Franzijas: Tjehra pahrreisofchana ar Keiseriflu apgho. Trohnet, — lommunisi notesfati. No Sweedrijas: pahr tebnina mirschanu. No Turzijas: leelwesira blehdiba. No Ameritas: Ameritaneeschi nemeerigi pahr Alabama ftrihdes isfaktirschanu.

Taunatohs sinas.

St Franzuschu tautas dshwes. Mulines pilskalns. Meitenu slohla. Mulines lassifchanas beedriba. Pehteris un Tschaukste. Grahamu sinna. Par atbildi. Labbidas un zittu prezzu tirgus.

Keeliktumà. Ar waru apprezzeta. Wainigs jeb newainigs. Miskatni. Kurpneela fuhfshas. Ahtrè pasohms.

Cetschsemmes sinas.

No Nihgas. Schejenes polizet-waldischana darra sinnamu, la Nihgas karra-wihru spittali daschi saldati eesirguschichi ar ihstahm zilweku ballahm un ta tadeht ne kahbus leelus zilwekus nelaidischohht spittali flimneekus apmelleht, lihds tam laikam, kamehr tee ballu-flimneeki atkal buhschoht paliktuschichi weffeli.

No Nihgas. Wohlermuischas pagasta ftrihwerim S. G. Nihky no polizejas waldischanas ta uslauschana dohta, teem 10. Mai zaur weefuli apflahdeteem par labbu kauschu-balles isrikteht. N. G.

No Pehterburgas. Sawà 35tâ Nri. apsohlijam saweem lassitajeem plaschakas sinnas doht pahr muhsu augsta Runga un Keisera weefoschanohs Nowotscherlasta, Dohnas kasafu semme, 12tâ un 13tâ August. Mchhs gribbejam preekschâ likt tabs runnas, fo turreja turrenes erzbiskaps Keiseru fanem-

dams un atkal fo Keisers runnais us teem fungeem, kas Winnu apfweizinajuschichi. — Wasnizâ ee-eijohht erzbiskaps Keiseru fanehmis ar schahdu runnu: „Augstais Kungs! wairaf nekâ weenreis man ta laime bijuse, Lewi, kad arri ne schinni weetâ, taf zittur kur, fanemt un Tu, schehligais, katru reis mannu pasemmigu runnu laipnigi effi usnehmis. Un arri taggad, kur es Lewi ar to mums wisseem dahrgu Lawa Trohna mantineeku un Lawu ohtru mihtu dehlu fanemmu, es Lewi, augstais Kungs, no wiffas firds gribbetu apfweizinaht, bet es pats nefinnu, fo buhschu Lew fazzicht. Woi buhschu Lew apleezinaht, kahds ustizzams un Lew padewigs irr Dohnas Kasafu pulks, kas arri irr mans gannams pulks? Tu jau pats sinni, kahdi Lew padewigi irr schee Dohnas semmes eedshiwotaji, to parahda Lawi wahrdi ar fo patlabban winnus usteizis un Lawas apdahwinaschanas. Woi man buhs runnaht pahr to preeku, fo Tu, spulgodama Kreewijas faule, kas til gaischi pee Kreewijas debbesim uslehtuse, scheem kluffas Dohnas-semmeskaudim peeschkihtris, ka Tu winnus apmellehdams lihds ar Saweem augsteem Dehleem schinni semme atnahjis. Scho preeku gan warr fajust, bet ne wis aprakstihht un to isrunnaht man wahrdu trubhst. Woi man Lewi buhs usteift un flaweht par Laweem leeceem darbecem, fo Tu pastrahdjais mums un wiffai tehwu-semmei, fo Tu us labbato wihsi effi pazillajis un labbâ zekâ waddijis. Par to Lewi fwehti millioneem Lawi pawalstneeki, par to pasaulles stahsti Lewi flawehts, Lawi gohda-darbi man naw nemas isfaktami. Tad nu, augstais Waldisneeks, patauji man, la es apfweizinaschanas weetâ,

firsniugu luhgschanu preeksch Lewis nosubtu augschup pee Deewa, kas neredfams të irr muhsu starpâ."

Deewa-luhgschanu noturrejis, erzbislaps fazzija tâ: „Schehligais Waldineeks! Deews lai dohd Lew Lawas augstas familijas klehpi wehl ilgi dsihwoht un neskaitamus gaddus laimigi waldbiht, Kreewijai par swehtibu, Lew par flawu un mums par preeku! — Swehtibts lai irr kas nahl ta Kunga wahrda!“ Kad augstais Keisers no basnizas bij isgahjis, tad Winsch us teem sapulzejuscheem karra- un zittu teesu kungeem, kâ arri daschadu zittu kauschu kabrtu sub-titeem runnaja tâ: „Jau fenn wehlejohs Dohnas Kasaku semmi apmekleht un pateizu Deewam, ka Manna wehlechanahs peepildijusehs. Bet të newarru atstahnt nepeeminnetu to pirmu reisu, kad ar Sawu taggad Deewa meerâ duffedamu Tehwu lohpa 1837tâ gaddâ scho Dohnas semmi apmekleju. Mannâ peeminnâ wehl dsihwi tee wahrdi, ko Winsch toreif us Dohnas karra-wihru subtiteem runnaja. Winsch teem pateizahs par winnu ustizzigu un firdigu kalposchanu; Winsch rahdija us Manni un fazzija: „Labbaku leezibu par to, zil augsti es Dohnas karra-spehka nopelnu isturru, newarru jums doht, nekâ scho, ka Es jums Sawu Dehlu, Sawu mantineeku eezektu par juhfu Atamanu. Es esmu pahrlleezi-nahts, ka juhš Mannam deklam tâpat ustizzigi kalposcet kâ Man un manneem preekschgahjeem.“ Un ar labbu firdsapstinnaschanu warru fazzihnt, ka juhš Winna zerribas pilnigi peepildijuschii. — Schahdu paschu zeenischanu par Dohnas karra-spehka nopelneem gribbeju Es jums doht, zaur to, ka ohtrâ deenâ pehz tam, kad waldischanu biju usnehmis, Sawu wezzako dehlu un Krohna-mantineeku Nilo-lai Alekxandrowitschu un pehz Winna nahwes Sawu taggadeju Krohna-mantineeku Alekxander Alekxandrowitschu eezehlu par juhfu Attmanu. La usnemschana, ko juhš Winneem abbejeem fataisijuschii, Winnus un Manni eepreezinaja libds firds dibbenam. Bet Es pahr to nebrihnijohs wis, jo Es jau wehl atminnu, kâ juhš manni usnehmat, kad 1850tâ gaddâ kâ juhfu Atamans uo Kaukasus atpakkat nahzu un sawa us muhschibu aisgahjuscha Tehwa wahrda jums pateizibu fazziju par juhfu spehzigu kalposchanu. Es drohschi tizzu, ka juhš Mannam deklam til pat padewigi un firdigi kalposeet kâ Man. Wehl reij mannu Keiseristu pateizibu jums isfalkoht, Man atleet til ta wehle-schanahs, ka Dohnas karra-wihri, sawu wezzu ustizzibu pasargadami, arri sawâ fadsihwê pehz teem no Mannis dohteem liffumeem us preekschu eetu, preeksch ka es Deewa swehtibu par juhfu labklah-schanu isluhbsohs.“ — 13tâ August Keiseram preekschâ nahza karra- un pilsehtas-teesu preekschneeki, us kurreem Keisers tâ runnaja: „Pehz wiffa ta, ko wal-lar të dsirdeju, Man wehl jafalka Sawâ firsniuga pateiziba par to pateefigi firsniugu usnemschanu, ko arween labprahnt peeminneschu. Lai Deews dohd,

ka neubtu waijadsigs no jauna juhfu dahrgas as-finis isleet, un preeksch taggadeja laika arri neparedsu nekahdas breefmas. Par leelaku meera ap-drohschinahschanu esmu apnehmees us ahrsemmi reisoht un zerru, ka ta reija mums bes augteem nepaliks. Tomehr esmu pahrlleezinahst, ka, ja buhtu waijadsigs, Dohnas karra-spehks us Manuu faufschauw weenprahntigi ar sawu agraki cerastu paklausischanu steigfees tehwu-semmi apfargahnt.“

No Wehterburgas. Waldischanas awisê lasfam, ka Samaras gubernijâ ugguns-grehki bijuschii, kurrôs starp 5tu un 11tu August 288 mahjas no-degguschas. Kijewas gubernijâ, Belaja-Berkowas pilsehtinâ no 21ma libds 29tu August no-degguschas 210 mahjas, kas tihschi aisdedsinatâs. Schahs no-degguschas mahjas wiswairak peederreja schibbeem un tee nu pa tuhstoscheem bes pa-ehnas. Taggad teel meklehts pehz teem ugguns peelaidejeem. Lai paschâ gubernijâ kohlera-sehrga neganti plohsahs; no 15,000 eefirguschem 5000 effoht nomirruschi. Tschernigowas gubernijâ, Krolewez aprinkî sawads noseegums useets. Tur kahds neschehligs tehws sawu paschu jau pee-auguschu meitu 8 gaddus turrejis eeflohdistu schaurâ zectumâ. No Pinskas, raksta, ka tur laudis dikti schehlojotees pahr scha gadda fliktu plaujumu. Rudsu effoht diwas treschdaffas masak, nekâ pehrnâ gaddâ un wehrtiba arr dikti masa. Waffaras sehja gan eefahkumâ labba rahdijusehs, bet pehzak palikkuse dikti flikta. Labbibas tirgus pee winneem dikti zekotees, ihpaschi pee rudseem un kweescheem. Arri no zitteem tuhwejeem aprinkeem ne ko labbu nedfirdoht. Jau kahdas neddetas no weetas pilsehtâ un pilsehtas aptuhwumâ plohsotees lohpu-sehrga un lai gan teekoht darrihts wis, kas pee aifsargaschanas derr, tomehr diwas treschdaffas lohpu jau effoht krittuschas.

Ahrsemmes sinas.

No Wahzsemmes. Pruhšija nesenn diwejas das gohda-deenas noswinneje, prohti, to Keiseru fanahtschanu Berlinê un atkal Marienburgâ to peeminnu, ka palikkuschii simts gaddi, kamehr Waffarapuffes Pruhšija no Pohku warras un wehrgoschanas atswabbinata. Neween Marienburgâ, bet wiffâ tai semmes dakkâ tohs saweenoschanahs-swehtkus fwinnejuschi, un Pohki pahr to tâ errojuschees, ka wiffas uhsas few pascheem isplehsuschii. — Pahr to nelaini, kas Keiseru-swehtkôs notikkuse Berlinê, raksta tâ, ka laudis pahr dauds fastahjusches kahdâ eelâ, kur pehzak jahjeji un brauzeji teem speeduschees wirsû un zaur to daschi atradduschii sawu gallu. Taggad pahr to turroht leelu ismekleschanu. Arri lustigu stikku netruhjis pa tahm gohda-deenahm. Kah-dai masai pilsehtinai, ko awises tillai ar to bohlstabu G. nosihme, pasuddis saws birgermeisters. Winsch til us 3 deenahm ween waku nehmis us Berlini reisoht, bet jau wairak kâ diwreij til daudj deenas pagahjuschas un no birgermeistera ne wehsts.

Bitti rahtskungi dsirdejuschi, ka til daudj zilweki nelaimigi tilkuschi un faspeesti nahwi atradduschi, eedohmajuschees, ka winnu birgermeisters arr laikam buhschoht to nelaimigo pulkä. Tadeht 3 rahtskungi reisojuschi us Berlini winnu melleht. Tur nu winnas swehtdeenäs wallarä rahts wiñna-pagrabbä kahdä faktä diwi pehz wezzakas mohdes apgehrbti lungi sehdejuschi kohpä preezigi kahdu awisi laffidami. Us reis eenahkuschi trihs zitti sweschi lungi pagrabbä, kas tublin gahjuschi teem diweem klast un wiffi trihs leeguschi: „Labwaffar birgermeister kungs!“ un të nu bij tas sudduschais atrasts; wiffi trihs nu wehl kohpä preezigi padshwoja un ohträ rihtä steidsahs us mahjam, kur nohtigi darbi schohs gaidoht. — Bittas sinnas no Wahzsemmes wiswairal runna pahr kattoku kihwehm un ka bislapi nemas negribboht waldischanas liffumeem pallausiht, — strahdajohht til pehz pahwesta pawehleschanas. Waldischana gan libdschim ar labbu ween luhfojuse tohs pee meera dabbuht un no tahdahm dumposchanahm atgreest, kas pascheem un draudsehm par samaitaschanu, bet tee paleekoht stipri pee sawas patgalwibas. Digi nu gan waldischana to wairs nepazetischohht, bet greefschoht arr kaschokam ohtru pussi un tab — buhschoht pagallam! — Bairijä jeb Bawarijä tam Pruhsschu prettineekam jaunajam ministeram Gafferam ne-effoht wis isdeweess, zittus beedrus few sadabbuht, — effoht atkal atfazzijses un nu lehninsch usdewis zittam, Prefschner wahrda, kas nu us sawu laimi darbosees zittus beedrus sadabbuht. Warr buht, ka azzis teem zitteem irr flaidrakas un tee reds, ka ta walstu fabeedroschana naw wis flahdiga, bet wisfahm kohpä un il katrai fewischki par labbu.

Wehl no Wahzsemmes. Paderbornes kattoku bislaps effoht isfluddinajis leelus swehtkus, kas schinni gaddä tur swinnami tadeht, ka jau 1100 gaddi pagahjuschi, (172 gaddä) kamehr Westfahlë kristiga tizziba eewesta. Taggadejs, augstä gohda waldidams pahwests Pius IX. effoht wisseem teem, kas schinnis swehtkös basnizä eeschoht un tahs wajjabfigakahs darrischanas isdarrischohht, nowehlejis pilnigu grehku atlaischann, kas arri tahm dwehselehmi par labbu nahlschoht, kas wehl effoht preefsch-ellë, jeh schkihstijamä uggunt. Bislaps scho sinnu isfluddinadams, wehl peelizzis klast: Lai gan wiffi tee freimauri, brihwprahntneeki un sweschtizzigee, kas kristigu buhschanu ar sawahm neewaschanahm aiskerr, ar sawu augstu mahzibu un gudribu leelabs, tomehr mehs nekafimees zaur winnu leelibahm sewi maldinahht un sawu mihlestibu us basnizu un tizzibu aismirst.

No Berlins sinno, ka Salschu lehninsch un lehnineene nahkosehä Nowember mehnesi turrechoht sawas sudraba-kahsas, un ka Wahzu un Ghschtreikijas keiseri arr tilchoht us tahm eeluhgti. — No Wihnes atkal sinno, ka Ghschtreiku keisers Kreewijas Pruhssijas un Salsijas krohna-mantineekus usaizinajis

us jakti Ischlë, un — ka schee augstee lungi apsohlijuschees gan eet.

— Schinnis deenäs stipri daudsinaja, ka Wahzsemmes wehstneeks grahfs v. Arnim, kas Wahziju aisstahw Franzijä, gribboht nahkt prohjam no Parihses. Taggad dsirdam un lassam, ka tas eemelis effoht schahds: wehstneeks irr neween wiffas sawas semmes aisstahwetajs, bet arri sawa walbineela weetneeks, kam peenahkabs leels gohds no teem, kurru widdü winsch dsihwo. Bet Frantschi grahjam ne ween to peenahkamu gohdu leeguschi, bet arri winna fuhhtitaju, Wahzijas keiseru, wianam dsirdoht, weenadi lammajohht un ar lehmotahm bildehm, kas Parihse us lohgeem redjamas, ismehdoht. Grahfs v. Arnim ilgaki to newarroht pazeest, lai gan ne ihsten patte Frantschu waldischana pee ta wainiga, un taifotees nahkt no Parihses prohjam. Dsird arr, ka firsts Bismarks negribboht wairs wehstneeku us Parihsi fuhhtigt, bet til konsuli ween tur atstahht, kas lai Wahzijas pawalstneekus, aisstahw, kur wajjabfigs.

No Strahsburgas raffta, ka daudj Elsaschescheem, kas gribbbedami arween palift Frantschi un tadeht us Franziju aisgahjuschi dsihwoht, tur isdeweess flikti. Wiani no Elsasches aisgahjuschi bes kahdas rohziwas un nu taggad tur Franzijä zeeschoht leelu truhkumu. Gan nu Parihse baggati laudis effoht fabeedroscheschees, scheem nabbageem palihdsieht, — tomehr esfoht prahtigaki, ka tahdi aisgahjeji pirms no Elsasches ne-atstahtohs, kamehr teem drohscha maises-weeta sinnama Franzijä.

No Franzijas. Kad nu wezzais presidente kungs Tjehrs jau kahdu laizinu pa zittahm walsts pilssehtahm isweesojees, kur wiffur tam labbi patizzis, tadeht, ka tizzis ar walbineela gohdu usnemts, tad tas nu 7tä (19) September pahreisojis atkal mahjä, Parihse. Bet të nu bijuse ta fanemschana tahda patte, ka agrakös laikös keiseram Napoleonam III. Kad August mehnescha eefahkumä no tejenes aisreisojis, tad iswaddihts të ka kahds augsts teefaskungs, bet nu pahrnahzis të ihstens patwalbineeks un tam gan bijis ap firdi të ka 1852trä gaddä Napoleonam III., kad tas par keiseru palikdams teizis: Schi keisera walsts irr meera-walsts! Taggad pahrnahkoht bahuustis wifs aplahrt bijis melus të nollahhts ar gaididameem zilwekeem un wiffi lohgi pilni statitaju, të pee keisera sagaidischanas; gubernators, abbi pilssehtas preefschneeki (prefekti), augstee teefakungi, un dsels-zekku walbineeki bijuschä të preefschä un karra-spehka saldatu rindas wiffur bijuschas nostahditas par gohda-walstihm un t. pr. Pilssehtä nonahkuscham wiffi ministeri gahjuschi to apswেizinaht un winna pawehleschanas fanemt. Kahda johlu awise falla: „Tjehrs daudreis dsirdejis iskleedsoht tohs wahrdu; „lai dsihwo keisers!“ effoht atbildejis, ka winsch arri gribboht të keisers nomirt. Wezzis effoht labbi weffels, gribboht gan kahdas pahri neddekas palift Parihse un tad atpaklat gree-

stees us Bersalji. — Effoht nesenn atkal trihs no kommunistu dumpineefceem noteesati us nahwi un noschauti. Dohma, ka schee gan laikam buhschoht tee pehbige. Effoht arr skaidri nebehdneeki bijuschi. Nahwes sinnu tee fanehmuschchi bes kahdas noskumfchanas. Pehdeja stunda tee wehl dsehruschchi kaffeju, runnajuschees ar zeetuma usraugu un ar mahzitaju, zitti rakstijuschchi atwaddischanas rakstus draugeem un weens wehl pat us sohda-weetu brauzoht smehkejis pihpi, kas no rohkahm iskrittis, is wahgeem kaphjoht. Kad azzis teem aisfeetas, tad wehl diwi faufuschchi pehz atreebfchanas, — kamehr lohdes teem dsibwibas-fwezzi ispuhtuschas. — Basehna prozesse wehl naw pabeigta; weens pats leezineeks runnais 5 stundas no weetas.

No Sweedrijas. No turrenes gan awises retti ko stahsta un laikam ir schoreis nekahdas sinnas no sawas semmes nedaudsinatu, ja nebuhtu winnu kehniusch nomirris. Kehniusch Kahrlis XV. dsimmis 3. Mai 1826, pehz sawa tehwa Dskara I. mirschanas Juli mehnesi 1859 palikka par Sweedrijas un Norwegijas kehniu. Schohs 13 gabdus winnam isdewahs laimigi walddiht pilna meerâ. Kad nu winnam til ween weena meita, prinzeffe Lawise, ko Dahnu frohna-prinzis apprezzejis, — palikka palkat, tad taggad winna brahlis, Dskars palizzis par kehniu winna weeta, ka Dskars II. Nomirrejs bij kahdas neddetas usturrejees Wahzsemmes wesselibas awotds un us mahjahm reisodams, Malmö pilssehta nomirris. Winna lihki isgabjuschâ ohtrdeenâ Stokholmâ pahrwedduschchi un pehz trim neddetahm to beddischoht. Wissa semme pehz winna gauhschi scheslojoht. — Saunais kehpafluddinajis, ka winna leelafahs ruhpes buhschoht tahs, pahr sawu pawalstneeku laimi un labklahschanu gabdabt.

No Turzijas. Atlaista leelwestra Mahmud Pascha darbus ismellejoht, effoht useets, ka tas 100,000 mahrzinas sterlinu, kas no Englandes preeksch frohna waijadsibahm leeneti — effoht sawâ keschâ paslehpis. Suitans nu effoht dilti fadusmojees pahrtahdahm blehdibahm, ko winna augstako ammatu waldditaji darroht un tadeht apnehmees scho notikufschu blehdibu bahrgi sohdiht. Sinnams, ka tas eenais, kas jaunajam leelwestram Midhad Pascham irr us ta wezza, to sohdu laikam wehl jo fuhru darrihs.

No Amerikas fabeedrotahm walstehm raksta pahr to Alabama strihdes isbeigschanu ta: to faderreschanu warroht usflattihst ka tahdu, kur Amerika lufusehs sewi uswarreht. Ta atlihdsinaschanas nauda effoht par masu, remdeht tahs dusmas un eenaidu, kas Amrikaneescheem effoht us Englandi; jo Englande effoht uswarrejuse un par lehtu mafu atpirtusehs. Pahrmett waldischanai, ka ta effoht kahwusehs sewi apmahneht, jo Englande lepni deggunu pazehlfuse un Ameriku neewadama, tohs pahri millionus noswee-

dischoht pee kahjahm winnu presidentam, kas jau zekds ismettees to fanemt. — Neds, kahdi kaudis!

Saunafahs sinnas.

No Pehterburgas, 14ta Septbr. Augsta Keisera pawehleschana nosalka, ka pee tihschahm woi netikschahm stahdehm, kas noteel us dselsu-zekkeem, tee turpat kalpodami zilwefti pee atbildeschanas sauzami.

No Berlines, 14ta (26.) Septbr. Keiseriska Augstiba, ka Leelfirstene Helena Pawlowna schodeen apmelleja muhsu Keiseru.

Waldischanas awises stahsta, ka nahkofschâ walsts runnas-wihru sapulze wisswairat spreedischoht pahr to, ka lai garrig-neeki wairs newarretu waldischanas liffumeem pretti darriht.

Is Franzuschu tantas dsihwes.

(Statt. Nr. 36.)

„At, Deews,“ atbild mahte, „ka tram jaw saws fshlotajs. Te p. pr. bankeera Mandela sehns bij tik mulkis ka pellu maiss. Treiju mehneschu laika fshlotajs winnam wissu gudribas grahmatu fadsinna galwâ.“

Ja gan, dohma Daniels, het pehz ohstreem trim mehnescheem bij wissa gudriba atkal wehja un sehns tik pat mulkis ka pa preeksch. Bet falki, Anton, par ko tu gribbi ihsti buht?

„Pa wissu, teht, kas tew tihf.“ Bet waj tew us ko firds nenessahs?

„Ne, teht, es tew wissu atkauju, kad tik es Parisse paliddams labbi dauds dabbuju isjahtees un kohpa ar saweem draugeem ispreezatees — wiss zits man weena alga. Bet Parisse es gribbu palitt; zittadi wissadi juns saweem wezzakeem, ustizzohs.“

„Tawa labba behrna, ka winsch sawus wezzakus mihl,“ ischulst mahte sawam lutellitim eesmarschotahs mattus glaudidama. Bet tehwahm schi leeta fwarrigata isliffahs. Winsch atbildeja:

„Ko? Tu gribbi tik laiku palaweht, lihgs motees un preezatees? Waj tu nesinni, ka mehns johku un preeku deht wis pasaulê ween ne-effam? Darbs, ja darbs — tas irr Deewa haufliis, tas irr muhsu faiflumu sawaldditajs, muhsu dsihwes lepna rohka un laima. Amerika irr tahdam jaunam zilwekam, tawu wehrschu, pascham sawa weeta. Winsch sawu peenahlfumu fajusdams, apsinahs sawa pascha fwarru: winsch strahdadams pats sewi apgahda.“

„Bet, Daniel,“ falka fashuttuse nemeeriga mahte, „Daniel ka nu warri nabbaga behrnu ta mohziht, kas wissu tew atkauj? Laid winnu meerâ; winsch tapat darrihs, ka ikkatriis.“

Tas irr, winsch ne neeka nedarrihs.

„Winsch dabbuhs deenestu“ dohmaja mahte. Ja, pateesi — deenestu, weetu! Waj mans behrns par ne ko labbaku newarr kluht, ne ka pa deenestneeku, fullaini?

„No neekus melfees?“ mahte dusmodamahs atbild. „Muhsu deenas ik katriis weetu melle walsts deenesta. Kur buhtu kahds no kreetnas famihlijas, kas ta nedarritu? Kapehz nebuhs mums tapat darriht, ka arri zitti kaudis, ka ik katriis darra?“

Klaus' Anton, fakka tehws dehlam, waj tew labbak nepatittu pascham fawu laimi melleht, pascham fawu dsihwes weetu eegahdabt, no kurras tu warri fazzih: pats esruu to ar fawu spehku strahdadams, zaur fawu eespehju un tschallumu panahzis? Kaphez tu negribbi labbak, walsts deenesta weeta, par teefneffi, ahristi, fabrikantu waj tirgotaju (kaufmanni) buht? Waj tu par ne to ne-eeraugi, us sewi dsihwoht?

"Glur!" fakka mahte plezzus raustidama. "Pehz galla tam buhs wehl majaja bohdele jastahjabs, pipparu tuhtinas jagreesch un kaffeja ja-noswer!?"

Au, un tad? Ko tu gan dohma: few par labbu, pascha weeta, zuffuru, kaffeju swehrt — woi tas par faunu? Bet, fa preefscha fakka, ta pallat rafstih, us walsts rehkenuma aktu grahmatas schuhstih — ja, tas irr par leelu gohdu un flawu! Un flaweno mehrki fasnedsobt waijag papreefsch lihst un ubbagobt, fawu pahrlcezinahschanohs aisseegt un preefsch zilweeem, kurreem labpraht mugguru atgreetu tohs ne-eerebsobt, preefsch tahbeem tad lihds semmei jalkannahs, fakka kuhlumi jamett un jalunzinahs!

"Katriss ta darr," atbildeja mahte, "waj tu gan labbaks un gudraks gribbi buht pa zitteem wifseem?"

Al, alliba, eedstimmis allis spreedums! teescham Pahwilam Kurje (Courier) taijniba rakstobt: Mehss Franzuschi effam kalpu tauta.

"Luhdjams, Daniel, ne-ehrhojees ta! Apdohma, fa es pa wahju, tahdus kreesmigus azzu-mirkus panest. Mahmakas affinis buhdams tu atkal fawa prahta balsei klausiji. Scho azzumirkli tu effi traks."

Muhfu dehlam kahrt effobt teescham ta nepeeklah-tohs runnah. Bet pagaidi, es tew rahdischu, fa esmu wehl kungs un fainuceks fawas mahjas. Tarwu issamiffuschu brehlschanu un tawas „il katra" dohmas ne mas ne-eewehrodams, es muhsu meitu speedischu, pehz paschas patilschanas prezzecht, un ne pehz muhsu gribbas, es tai neusteepschu ta fauzamu „prahta laulibu." Es muhsu dehsu peespeedischu few weetu pehz patilschanas melleht, tahdu weetu, kur tas us fewi warr dsihwoht.

"Winsch irr ahprahta!" brehza mahte fawa dehs rohlas attrisdama.

Sleppeni aissuhtha pee daktera Dlibrija, flawena Parihses ahrista, tas ar fawu gudribu leppodamees aij mulkibas waj puschu sprahgst, turklah leels walschis un leetulis buhdams. Tam leel teikt, tehws esfoht garrâ fawahrdsis, tam effobt zittadas dohmas, ne fa zitteem laudim, winsch nedohmajohrt wairs ta, fa il katris dohma. Dlibrijs atnah ar diweem kaimineem un draugeem, wainu pahrmelleht. Gribbedams pahrlcezinadamu taisnibu atrast, — hwinseh eesahl runnas west par tahdu leetu, kurr wiffi mas pasihst, waj itt nemas nesian, par Ameriku. Daniels L. stabsta par turrenes buhschanahm. Bitti atkal

atbild, fa tahdu buhschanu un eeraschu pasaulé ne mas ne-effobt, nemas newarroht buht. Dlibrijs atfakka pa brihscham, allasch tabbaku eeschnauldams, itt swarriga balsi: „Das nahf no opiuma." Jhsunâ kahds gabbals no schihm runnahm:

"Waj Amerikâ arri ministeri?"

Râ tad.

"Woi tizzibu ministers arr tur irr?"

Nâ.

"Das jaw nemas newarr buht!"

Kapehz ne? Turrenes basnizas un tizzibas beedribas irr wiffas us fewi, no walsts atschirtas. Katrai brihw fawus Deewa wahrdus turreht, fawas basnizas taisiht, no lilkuma nemas ne-aisturretas.

"Bet tas nemas naw eespehjams. Ta teef jaw kohpu fadsihwe zaur preesteru fleppenahm zenschanahm tizzibas enaidâ un tizzibas karrâ eejaukta. Tur gan weenadi ween affinu kahsas?*"

(Us preefschu beigums.)

Alluksnes pilskalns.

Gefsch M. w. N. 22, zeen. 7 * kunga rakstu lassobt pahp pilskalneem, man lilkahs diwahrt der-rigs, kahdu ihfu wahrdu teikt pahp Alluksnes pilskalnu. Birmkahrt, fa daschi Alluksneeschi ihsti nesinn, kas irr pilskalns un kur irr pilskalns; tas irr zaur to, fa tanni Alluksnes esera pufsfallâ, kur pilskalns irr, arri irr kapsehta. Ta tad daschi dohma un fauz kapsehtu par pilskalnu. Dhtrkahrt, fa zeen. kungs arr ihsti nesinn, fa Alluksne irr pilskalns. Minnetai pufsfallai irr trihs tschetras daktas uhdens apkahrt, til weena zettorta dakta irr pee-eijamas weetas jeb fausas semmes.

Wezzu laiku atleekas te irr ta redsamas, fa taggad stabstischi: pufsfallai eesahfotees, irr no abahm esera mallahm, diwi platti dsikki blakku grahwji rakti, taisni weens ohtram pretti; laikam nodohms buhs bijis, pufsfallu zaur diweem grahwjeem, enaidneeeem nepee-ectamu taisiht; bet naw lihds puffed wehl israkfusch, kad darbs irr apstahjees. Pufsfallâ eijohrt pa labbai rohka esera mallâ, irr augsts un stabhs kalns. Bai gan ta kalna weeta patti no dabbas irr deesgan augsta, tomehr zilweku rohkas to kalnu wehl irr taisijuschas lihds 24 pehdas augstu; kalna wirsus irr 260 pehdas garsch un 100 pehdas plats. Kalns irr wifs pahp ar tahdu beesu melnas semmes kahrtu apkahrts, kahdu schinni apgabala nekur ne-atrohd. Wahzeeschi scho kalnu fauz par Tempelberg un Latweeschi par Stempelkalnu, warr buht tapehz, fa us kalna irr no kalteem granita afmineem leels us fesch stabbeem buhwehts Stem-

*) Peeminnams, fa Kaelim IX. (1560—74) un winna mah-tei Katrinat no Meditschi pa Franzju walohrt breefmiga tizzibas waijchana eesahlahs. Schinnis ta fauzams Hugenoitu lairds, kas ilgal pa 30 gaddeem plohsjahs, ihpafchi eewehrejama breefmiga Behrtula naktis, 24. 25. Augusta 1572, kur jaunam Nawarras lehniam Sndrikim ar Margreetu no Balca kahsas swinnohrt, puffs Hugenoitu no lattoleem breefmiga wihse kuwa nogallinati. Winna breefmu naktis teel arri par „Parihses affinu kahscham" faukta.

pels; kà rahdabs, tad schis kalns gan buhs dsim-
mis par pilskalnu, ne wis par Stempelkalnu, kà
taggad teel faulfts. Bezzi laudis gan stabsta, ka
scho kalnu taijsijs Kreewu karra-spehfs, deht pil-
sehtas uswarreschanas; — tas warr gan buht, ka
Kreewu karra spehfs prohweja no schi kalna, Swee-
dreem pils krepostu panemt, bet taijsijuschi wiini gan
to nebuhs, to leezina ta obglehm lihdsiga melna semme,
kas kalnu wiss paher no semmes lihds augschai ap-
klahj. Pufs-fallas widdü irr garreniski tschetstuh-
rigs plazzis, ar semmes walli aptaisihts (kurrar gar-
rumä irr 3,400 pehdas); schi walle wehl taggad pa
leelakai dakkai rebsama, no 4 lihds 5 pehdas augsta
un wissur lihds 4 affis platta. Minnetas walles
weens stuhris sneedsahs lihds pilskalna fahnu gallu.
Starp pilskalnu un apwalleto plazzi irr winkeligs
grahwis, lihds 24 pehdas dsikschs; grahwa stuhris
irr rakts zauri walles stuhram.

Man tà schkeetabs, ka weena tauta, jeb karrotaju
puls, buhs taijsijs to pilskalnu un to apwalleto
plazzi, jeb lehgeri un eenaidneeki, zaur teem grahw-
jeem buhs papreesch panehmuschy to kalnu, un
tad pehzak to plazzi, jeb lehgeri; jo lehgera ohtra
mallä irr arri tik pat dsikschs grahwis rakts zauri
wallei.

G. R—j—n.

Weitenu skohla.

Mahzibas un gudribas gan paleef tabs paschas,
wai nu puifens jeb meitene winnas mahzabs; tad
tomehr puifenu un meitenu skohlas fawä starpä schkir-
rabs: weena mahza, kas wihram derrigs mahzeht,
ohtra eewebro, kas seewai waijadfigs sinnaht. Bil
waijadfiga ihpajchi meitenu skohla, to skaidri apiee-
zina schahdi wahrdi, kurrus Skultes muischas leel-
mahte, par fawu jauno meitu skohlu sinnodama
issazzijuse:

„Ro wihreetis mahzabs, to tas mahzabs preesch
fewis, bet seewescham fawu mahziba jadohd tah-
taki, jamahza behrni. Bet kà alls warr atlam zellu
rahdiht un kà gan nemahzihts lai zittu mahza? Ro
behrns mahjä dsird, reds un mahzabs, tas irr waj
labs waj slihts sehklas-grauds, kas wiffä muhschä
nefs augtus — labbus wai slihtus. — — —

Tapehz itt ihpajchi pee seeweschu audseschanas wehrä
janemm, ka winnas fawä laika neween buhtu pa-
schas labbas mahju kohpejas, bet arri prahdigas
behrnn audsetajas. — — —“ So pahrtikuschy kau-
dis nodohd pilsehtä fawas meitas mahziba aug-
stas Wahzu skohlas, kas dauds naudas malsa un
kur tabs klaweres spehleht un pa franzijskam treekt
mahzabs un teel zaur tam par smalki mahzitahm
pilssehtneezehm, kam semju dsihwe swescha palikuse.
Dauds derrigakas buhtu tahdas skohlas, kur jau-
nahm Latweetehm tas jamahzabs, kas winnahm
preesch dsihwes paschu tautas brahtu un mahsu
starpä waijadfigs; tahdas skohlas, kas pretti nestrahda
Latweeschu garram un zenschanahm. Tahda skohla,

kà zerram, buhs nu ta jauna meitu skohla Skultes
muischä, kas dauds masaku skohlas malsu par pils-
sehtas skohlahm nems un wissu mahzihts, kas Lat-
weetehm kà mahtehm un fainneezehm jasinn un jamahl.

Mums leelabs, ka schahda skohla buhtu ar ab-
bahm rohlahm ja-fanemm, jo ta irr pehz pagastu
skohlahm ta augstata skohla, — par to daschi wez-
zaki pilsehtas par behrnu malsa wairak kà 100
rublus un kur tomehr teel tik no weena pascha skoh-
lotaja skohlohts un kur klahht no fainneezebas buh-
schanas ne wehstes nemahzabs. Scho jauno skohlu,
kà rahdabs, Skultes leelmahte tik no kristigas mihs-
lestibas speesta tik lehti warrejuse eetaisihht, kam tik
dauds skohlotaji un tomehr par skohlu, ruhmi, pah-
tikku, grahmatahm un weschu tik ween 50 rubli ja-
malsa! Kur to atraddihs zittur?

Labbam darbam labbi augti, tà arri jaunai meitu
skohlai tahdu augtu netruhhts, ja ta isdarrihs, to
pehz taggadejahm sinnaht no tabs warram zerreht,
un tad arri Skultes muischas zeeniga leelmahte zaur
schihhs skohlas dibbinaschanu buhs few gohda-krohni
pinnuse, paliks ne-aismirstamä gohda-peeminnä pee
Latweeschem un buhs zittahm leelmahtehm par spoh-
dru spihdoschu preeschsihmi.

Lai jauna skohla seht un plaukst un lai Latwee-
schi parahda, ka winni sinn labbi sahktu darbu ar
peenahkamu ustizzibu apweizinaht.

Alluknes lassischanas beedriba.

Alluknes lassischanas beedribas grahmatas isgah-
juschä gaddä tiffa lassitas, no 63 beedribas lohzel-
teem 1,574 grahmatas, kurru wehrtiba bij 344 rubl.
47 kap.; no 28 nebeedreem 322 grahmatas, grah-
matu wehrtiba 57 rubl. 3 kap.; no 15 bahrinu un
nespehjneeku behrneem 187 grahmatas, grahmatu
wehrtiba 19 rubl. 76 kap.; kohpä 106 lassitaji illsassija
2,035 grahmatas, kam wehrtiba bij 421 rubl. 26 kap.

Lai gan pee mums schahs waffaras augti tik bag-
gatigi ne-isdewahs, kà to dsirdam zittas puffes, to-
mehr arri mehhs warram preezatees par fawu plah-
wumu; seena treschu daku masak dabbusam, ne kà
pehrn waffar, dahrsa augtu gandrihs nelahdu nebij.
Mudst isgahjuschu seem' dauds weetäs bij isnihkuschy,
bet agra un silta pawaffara tohs tà eespehjinaja,
ka dauds wairak dabbusam plaut, nekä bijam zerrejuschy.

Waffaras labbiba zaur leelu fausumu daschäs wee-
täs palikka neweenada. Weeschy un sirni, kà arr
kweeschy un täpat arri kartuppekti irr brangi augu-
schi; ausas arri naw wiffai slihtas; bet linni irr
ihsti teizami. Leesas-sehrga muhsu draudsjes rihta
puffe kahdas neddetas parahdijahs un daschus up-
purus nonehma.

G. R—j—n.

Behteris un Tschaukste.

Behteris. Ah, brahliht, Bahn labriht! Kà eet? Nu
irr gan mums to rautees, lamehr masak muhsu brahtu te.
Tschaukste. Newarr jau wis smahdeht peknu, — gan
drihs pahri rublischu pa deenu teel labbatä.

Pehteris. Wiß labbi, kad til mums newaijafsetu redhebt to daschadu blehdibu, kas te us tirgus noteel zaur to, ka daschi kaudis tahdi gluppi un neproht azzis atdarriht.

Ischaulste. Woi atkal to manni no jauna?

Pehteris. Ka tad ne. Schoricht semneeks ar wesumu sweesta usbrauzis us tirgu; te fakriht perefuptschiki tam apfahrt, nodinge katre pa traulam, woi wairak un eet us swarreem. Noswehruschki schee katreis ais-eet un sweestu isstitt sawa wesuma un tad eet pee pahrdeweja mafsahf. Te nu strihdis deht swarra: weens falka: man bij til un ohtris til un lai gan pahrdewejs arr sinnaja, zil bijis, — tomehr schee bes wiffa fauna tom nostrihdeja un nostrihdeja labbu teefu. Ko nu pahrdewejam darriht, kas tad wairs ohtru reij ees pee swarra!

Ischaulste. Das nelaisch, — tapehz pahrdohd andel-manneem, kas jau ta mums to prezzi sadahrdina! Kad weens ta naggus buhs fadedsinajis, tad zitti fargafees.

Pehteris. Kad tas ta buhtu! Eij ween no rihteem us abrihgas eelahn, tur tu redseht, zil leeliski semneeki teef trahpti no uspirjeem un tomehr wehl naw gudraki palittuschki.

Ischaulste. Man schinnis teenas arr tahds rahdija farkanabroi schihdu, kas eijohf peedahwadams wiltigas silberscheines; fohloht par 50 rubku rittigahm scheinehm doht wiltigas kas 200 rubkus wehrte. Jau no kahdeem esfoht pa 50 rubkeem rittigahs israhppis, bet neweenu wiltigo wehl ne-essohf eedewis.

Pehteris. Woi tad tahdu putninu newarretu twert?

Ischaulste. Ja, kad winsch man ta peedahwatu, tad es gan sinnatu, ko darriht, — bet ka tad zittadi tam peerahdih?

Pehteris. Nu, gan tahds putninsch driht patz eestrees spohsta.

Grahmatu sima.

Latw. wallodas mihtotaji jau fen gaidijuschki us jaunu „wahrdnizi“ jeb „wahrdu grahmatu,“ tapehz, ka Stendera lefikon schinnis laids wallodas lohpejeem wairs nepeetikka un tas patz arri wairs nebij dabujams. Sen arri Latweeschu draugu beedriba eesahfufe us to ruhpetees un gohda-mafsu isfohllijufe tam, kas jaunu lefikonu farakstiu, bet — no scha gruhfa darba katreis baidijahs un kas arr rohkas peelikka, pehzat, to gruhfibu par nepahrspehjamu turredam, atkal atrahwahs. Pehdigi taf muhsu paschu tautas dehlis, muhsu nepeemirstams Meikens no teefas fahla ar scho darbu zihnitees, — bet nahwe par agri winna dshwibas-swezzi ispuhta un ta palikka schis darbs atkal zekka stahwoht. Bet lam pehz winna aiseeschanas schis zekka palizzis darbs wairak ruhpeja, tas bij muhsu tautai wisseem pasihstams un no wisseem mihtohis un zeenihis tehws bislaps Dr. U l m a n n. Lai gan jau wejs un pee kappu mallas buhdams, winsch tikko sawu augstu ammatu atstahja, tuhlin fehrahs pee scha gruhfa darba flahf un winnam isdewahs sagattawohf to pirmo dafku, „latwiflu-wahziflu“ wahrdu-grahmatu, ko nu pat Wahzsemme pabeidsa drikkeht, kas taggad Rihga pee Bruhera un wiffas grahmatu-hohdes dabujama, un lam schahds wirkrakstis:

Lettisches Wörterbuch. Erster Theil. Lettisch-Deutsches Wörterbuch von Bischof Dr. Carl Christian U l m a n n, emeritirtem Vice-Präsidenten des evangelisch-luth. General-Consistoriums zu St. Petersburg zc. zc. — Waffa 1 rubk. 20 kap.

Ohtru dafku, to „Wahz-latwiflu wahrdu-grahmatu“ U l m a n n tehws naw dabujis pabeigt un to nu, ka schahs pirmas daffas preefschrunnä lassam — usnehmees Dohbeles zeen. mahzitajs, Latw. draugu beedribas presidente Bielenstein, tad isdarriht, kad Latweeschu bihbeles jauna pahrtulofschana buhs pabeigta.

Deews lai schehligi palihof schim Latw. tautas draugam to darbu pilnigi lihds gallam iswaddiht. Sinnams, ka

pahris gaddu gan atkal pa-ees, bet taf warram zerreht, ka tas darbs wairs nepaliks zekka un ka ar Deewa palihgu to fen gaiditu un lahrotu grahmatu weenreis dabufim.

Par atbildi.

Baltijas webstnesi N° 35 atrohdahs atkal kahds raksts no Friedemanna lunga **cand. jur.**, tur winsch nemmahs manni lammaht. Raksts patz ar dauds aplammibahm un rupjibahm tomehr tahds tussch ka reekstis bes lohdola un tadeht tam arri atbildes newaijaga; bet redaktora peesimeeschana irr gauschi johziga, jo tanni, lai gan ar zitteem wahrdeem, redaktors darra sinnamu, ka winsch gan tahds rupjus rakstus nemehdsoht usnemt un schoreis til to tadeht darrijis, ka raksts prett manni. Lassitajs, tu to rakstu lassijis, laikam brihnefees, tadeht manni redaktors ta ihpafchi gohdinajis? Dew par isflaidroschanu peeleeku, ka mehsh abbi esfam wezzi draugi, un ko gan draugs preefsch drauga nespehi! R. Stahlberg.

Rihgas Latweeschu beedriba.

17ta September pehz pufsd. pulst. 4, pilniga sapulze. Beedreem buhs ja-usrahda beedru lahrtes. No 8ta September eesahfoht, if peektdeenas pulst. 8 waffara: jautafchanas waffari. Preefschneezi ba.

Rihgas Latw. labdarrischanas beedriba.

Swehtdeen, 24ta Septbr. p. 4, pehz pufsd. general-sapulze. Deht komitejas lohzecku wehlefschanas. — Beedribas lahrtelakram ja-usrahda. Preefschneezi ba.

Preefsch apfahdeteem zaur auku

Mahjas weefu redakzijai peeneffa U. U. C. C. 1 rubk., pawiffam 6 rubk. 50 kap.; wairak dahwanas ksis ar pateizibu peenemtas. Redakzija.

Preefsch apfahdeteem zaur auku

no 10. Maja tahlafi dabuja: No Mattihsha draudses 30 rubk. (no furreem 5 rubk. preefsch Kempenes basnizu), no Allojes dr. ohtra dahwana 1 rubk. 20 kap., no Dikkeku dr. ohtra dahwana 15 rubk., lohpa 46 rubk. 20 kap. U. Jungmeister, prahwests.

Rabbibos un zittu prezju tirgus,

Rihga, 14. Septbr. 1872.

M a l f a j a p a r:			
1/3	tschtw. jeb 1 pubdu	lweeschu	4 r. 10 l.
1/3	" " 1 "	rubku	2 " 40 "
1/3	" " 1 "	meeschu	2 " 10 "
1/3	" " 1 "	ausu	1 " 40 "
1/3	" " 1 "	rupju rubku miltu	2 " 30 "
1/3	" " 1 "	bihdeletu rubku miltu	4 " — "
1/3	" " 1 "	lweeschu miltu	5 " 50 "
1/3	" " 1 "	meeschu putraimu	3 " — "
1/3	" " 1 "	grifku putraimu	— " — "
1/3	" " 1 "	ausu putraimu	— " — "
1/3	" " 1 "	firau	3 " 25 "
1/3	" " 1 "	karuppelu	— " 80 "
1	pubdu	feena	— " 60 "
1/3	" jeb pohdu	dselses	1 " 15 "
1/3	" " "	appinu	— " — "
1/3	" " "	fwesfia	5 " — "
1/3	" " "	tabbata	1 " 25 "
1/3	" " "	trohna linnu	— " — "
1/3	" " "	bralla	— " — "
10	pubdu jeb 1 birfaw.	trohna linnu	38 " 43 "
10	" 1	bralla	37 " 40 "
1	muzzu linnu fehllu		9 " 50 "
1	" fiku lasdu muzzä		11 " 50 "
1	" eglu muzzä		10 " — "
10	pubdu (1 muzzu) farkanahs fahls		6 " 25 "
10	" " rupja baltahs fahls		6 " — "
10	" " smalkas baltas fahls		6 " — "

Rihds 8. September pee Rihgas atnahfuschf 1804 fuggi un aisegahjuschf 1856 fuggt.

Atbildedams redaktehrs: A. Leitān.

Sluddinafchanas.

„Berribas beedreem“

par sinnu, ta swehtdeen, tai 24. September buhs viiniga farulze pullst. 10 no rihta; kas us scho faputzi nebuhs, wehlat netays pebz § 47 klaufight. Pre kschneezikas wahrda C. L. Ferber.

Kliggerneefchu walshs foblat, Jaunpilles draudse, wajjaga walshs foblatmeistara. Kas scho ammatu gribb peenemt, lai peetizahs pee Jaunpilles draudses foblas walshschanas, Jaunpilles mahzitaja muishca. 3

Mahzitajs W. Kungendorff.

Prezjees dahrsneefs no semmehm, kas proht lezzelles estaisht un winnas kobpt, drufku wahzisti runna, ari zittus lahbus wajjadfigus semmes darbus gribb uenemteis, warr Nihgas tubwumä weetu dabbuht. Klathalas sinnas Plates lunga diikku-nammä pee Pehtera basnijas.

Gehdigu wezaku dehts — no semmehm — kas dreimanna un dischlera ammatu gribb eemahzitees, warr sublin weetu dabbuht Safslauka, Palifadu-eela N 15, pee J. Keeps.

Widsemmes femneeku rentu-lahdes augstaka waltischana atrohama leelaja Kehnineela Nr. 24. 2

Mahypils draudse, sem Wittesmuishu buhdams Waldheim gruntgabbals lihs ar turklacht peederrigahm ehlahm, teel pahrdohs un pirzejeem ire pee gruntineela Grünwald k. drihsunä japeeteizahs. Arrama semme ire labba, no 80 puhriw. ar 76 puhriw. labboh m uppes- un ahra plawahm; ohdoku dahs ire klacht. Baku un mallas meshs ire drangs. 3

Pleskawos oprinti, 40 werstes no paschas Pleskawas, un 30 werstes no Portawas, 8 werstes no Dinakurgas schossijas stanziyas Malawoi, ire muishca, to jauz Wistalaufla muishu. Schahs muishcas lungs Otkunof gribb labbu semmi Latweescherm idohst us renti un kontratti notaisht us 23 gardeim. Par teem pirmeem 3 gaddem ne lahda rente naw malfajama, bet pa teem 20 gaddem jamaksa if gaddä 3 rubl. par besfetinu; turklacht meshu preelsh mahjas wajjadfibahm fohla bes malfas. Katris rentes-gabbals buhs 30 besfetines leels un 30 lahdas rentes-weetas tifs is-dohstas. 3

No Samwischel muishcas (Завечель), eelsh Witelshas gubern jas, Lepelsche kreise, teel 6 pufsemuishcas ar tahm tur peederrigahm rohbeschahm un meshchem, zaur zaurerem 15 r. f. besfetina pebz keluma, no 1000 libbs 3500 r. f. pahrdohlas. Slateralas sinnas warr dabbuht turpat, ka ari Wezzumuishca Kursemme, Schonberg teelz. mallä, 50 w. no Nihgas. 2

Sotitud muishca, 6 werstes no Nihgas, teel lezlati un masali grunts gabbali, ar eestrahdatu, un ne-estrahdatu semmi idreneti. Klathatas sinnas rabbu turpat tai muishca. 1

Behrgu muishca, Abdoschu draudse (14 werstes no Nihgas), teel no nahljuchem Surgeem 1873 ne-estrahdotas semmes gabbali idrenteti. Klathatas sinnas urpat pee muishcas walshschanas. 1

Weena mahja ar jauku isflattu teel pahrdohla Agelstalnä, Kalei-eela N 17.

Buhwplatschi ittin labba weeta teel pahrdohi un tadeht japeeteizahs Pehterb. Ubr-Nihgä, Friedrik-eela Nr. 13. — Turpat ar warr dabbuht turpneela ammata rihtus piht.

Muhmes labbad dashadas fainneezihas ribli un fudraba leetas teel pahrdohlas Pehtrb. Ubr-Nihgä, leelaja Aleksander-eela Nr. 17, sehta, un prohti starp pullsten 9 un 12 preelsh pufedernas.

Kahpohiti pa leelahm un masahm dallahm teel pahrdohi Ritter-eela, prettim N 66e pee W. Lufau.

No jensures atwehlehts. Nihgä, 15. September 1872. Drillehtis un dabbujams pee bilshu- un grahmata-drillekajaja Ernst Platek, Nihgä, pee Pehtera-bajn.

Brantschu tirgus

Bauskä buhs no 16. libbs 21. Oktober f. g. 3
Bauskä, 11. September 1872.

Schjesmuishca irr kahpostu-galwas no dahrsa pahrdoh-damas un tur arx buhs, ka jaw katra gaddä, 7. Oktober deena tirgs.

Stalbes muish. walshschanas te barra sinnamu, ka turrenes tirgu noturrehts 25. September. Turpat ar meeschu pielshanu us peeweschanu prett prohwehm warr norunnah.

Uhselu pahrdohschana is lohtu dahrsa krohnu muishca Blumenhof, Smiltenes draudse, eesahlfes 27. September schä gadda. 1

Tai isflaweta

wihnu-pagraba,

Stahl-eela pee rachtuscha,

pee
Robert Jaksch un beedr.

Nihgä,

kas jaw no 1844 g. pastahw,

teel pahrdohs par taisnu un lehtu malfu, pa leelahm un masahm dallahm, wiffadas wihna sortes, tapat arri schampangeris, rumma un ihstais Englandes pohreters. 2

M. L. George

wihna-pagraba

Kaula mahja, Suworow-eela Nr. 2, pretti Wöhrmanna dahrsam,

pahrdoh pa stohpsem, ka arri eelsh puddelehm wihnu un rummu par wifsehtalo malfu, ka: portwihnu, malaga, mustat u. t. pr. 50 kap. par stohpu un puddelehm no 40 f. un dahrgafa, bischof 3 puddei par 1 rub. un 40 kap. par stohpu. 1

C. Winckmanna

pass-kambaris un pehrwju-bohde.

Wisseem faiveem draageem un passstameem daru sinnamu, ka es eshu Pehterb. Ubr-Nihgä, Kalku-eela Nr. 18, blakam Martinsohn k. dselsh-bohdei, pass-kambari un pehrwju-bohde eeristejis un patu us jauw rehlinu andeleht eefahjis. Zerredams, ka neween draugi un passstami, bet arri zitti tautas brahti manni apmellehts, apfoblu arween tabs labbakahs mantas ar rittigu swarru un mehru par wiffu lehtalo jennu pahrdohi. 1

Latweeschu draugs C. Winckmann.

Petroleums

un

petroleuma-lampas.

Manna leela petroleuma-lampu bohde warr dabbuht wiffadas galda-, pelarrama- un rohtas neffamas lampas, schandorina-lampas un schandorina-swezes, ta arri wiffas lampu-wajjadfibas, ta: daktis, zilinderus, fuppelis u. t. pr. un apfoblu, ka latram sneegschu labbu prezji par lehtalo tirgu. Turklacht peerahwaju leelu krahjumu petroleuma un schandorina, to pa leelahm un masahm dallahm, kas ire: pa muzzahm un stoppeem par lehtalo malfu pahrdohu. Ihpaschi preelsh bruhleschanas us semmehm par ihsten derrigu warru uesteik to petroleumu, kas jau te atwehts lastes eepallahis. 1

C. Höflinger.

Patlabban palikka gattawa un irr dabbujama
biskapa Dr. Umana

latwiska-wahzu wahrdu-grahmata.

Malsa 1 rubl. 20 kap., ar pass peeshtama
1 rubl. 40 kap.

A. Gluthwedela

grahmatu-bohde, Nihgä, pretti J. Medlich lunga
Englischu magasthnei.

Weetas pahrmuifschana.

La Pehterburgas magasthnei irr is Kalku-eelas pahzelta Behwera-eela Nr. 3 un perdahwa ka lihs schim dashadas sortes no gummi-galloschahm preelsh lungeem un tahmahm, ka aeri lungugamafschas leela dashadiba par lehtu jennu tur dabbujamas. 2

Stalbenes tirgus tadeht, ka 23. Septbr. scho-gadd' festdeena eekriht, tifs noturrehts pirmdena, tai 25ta September.

Ittin prishu prussaku-fmebru, pruf-faku-pulweri un schurku-sahles warr dabbuht pee

Wilkum Wetterich,
pee Pehtera basnijas.

Tihritu petroleumu

muzzas un blekka kannas warr dabbuht par lehtu jennu
Kamarina bohde, pee rachtuscha.

Eduard Frobeen,

Kungu-eela Nr. 6, prettim Wialo-schewa bohdei,

peedahwa fatu leelu krahjumu schujamu maschinu preelsh mahjas wajjadfibas, dahmu skroherenehm, wihreeschu krechereem, turpneekem, zeppurneekeem, fedlineeekem u. t. j. pr. Ihpaschi luhdsu eewehroht tabs ihsten labbas

pateefas Amerikaneeschu Singera schujamas maschines,

par to jennu no 70, 75, 95 un 110 rubteem, un irr tabs paschas schi til pee mannim etias dabbujamas. — Pamahzischana ka winnas bruhleschamas un eepallafschana par welfi. Galwofschana par winnu lobbumu un ilgu stiprumu. Labbaka maschinu-bohmwila, -beegs, -sichs, -addatas, -ella.

Koschinelli, koschinella-salwi, filluma-sahles, ittin prishas, anilinu no wiffahm sortehm, saku, peledlu, lila, silu, smuklu brubnu, djeltenu, pikku-pehrwes, wiffadas sortes laktas un mahderu-pehrwes, terpentinu, mattu-elji, — wiffu to warr par lehtu tirgu dabbuht pee

Wilkum Wetterich,
blakam Pehtera basnijai.

2 Klaweres (Piano) irr par lehtu jennu dabbujamas leela Sirgu-eela N 7 pee Triebe.

Swehtdeen, tai 17. September 1872,
tifs turnhalles sahle

balle

noturreta teem 10. Mai f. g. zaur weefuli apflahdteem par labbu. — Ge-est brihw latram, kas peellahjigi apgehebes. — Malsa preelsh lunggeem 60 kap. un preelsh dahmahm 40 kap. f. — Mushtka — no Mitrewitscha tobra — sahlfes ap pullsten 8 waktara. — Willetes dabbujamas pee turnhalles elonoma un waktara pee lasses.

Weens firms firgs un duhtaina sehwe irr Dohles fainneekam no gannibahm sagti. Kas winnus sakerr, dabbuhts Nihgas polizeja 50 rubl.

Ur warru apprezzeta.

(Statt. № 31.)

„Rà nu ne! Tas nerris. Bif tahl ar winnu buhtu tillufe? — Wai winsch attal pee Gums bij?“

„Ja.“

„Tad gan winsch tas bij, kas tif starbi runnaja?“

„Zuhs arri dsirdejacht?“

„Tif to lehrumu ween. Wahrdu nesaprattu. Wai Zuhfu starpà kaufchanahs bij?“

„Ur manni nè! Tas man buhtu fauns, ar saldatu fautes!“

„Kas tad ar winnu kahwahs?“

„Un Zuhs arri to dsirdejacht?“

„Dsirdeju kahju dimdeschanu.“

„Sammis ar winnu zihfstejahs!“

„Ta nebij zihfstechanahs ween. Ta bij kaufchanahs ar eerohfscheem!“

„Rà tà?“

„Skattatees us greesteem!“

„Nu Tingles lahrds pamannija, ka affins zaur greesteem tezzejis.“

„Labbi. Winsch man ar dunzi mahzahs wirfù; Sammis nahza starpà un to matrosi eewainoja.“

„Wai Sammis winnu pa wiffam noduhra?“

„To nesinnu. Liffu winnu us lasareti nest. Man waijadsetu scha tehwinna pee teefahm apfubdseht. Kad Gums patihl, liffchu apwaizatees, wai winsch nahwigi eewainohs.“

„Pateizohs. Ne-essu til kahriga!“

„Zuhs taggad eita zittà istabà; fuhfischu pehz mahldera, kas to plekki apflehpj.“

„Po til dauds darbojeetees, plekkis tur warr palikt; winsch buhs jauna dahrga leeta preefsch musejas; warresim fazzicht: schis plekkis pee greesteem pa teesi no nosista zilweta affininim zehlees. Pawehleed labbak, lai manna istabas meita nahf un man mattus pinn.“

„Tingles lahrds newarreja naktis gulleht, kad laiks wehjains un leetains palikka; leelas kaulu-fahpes winnu mohzija. Appatscheja tahschà, fur biblioteka — grabmatu krahjums, lahrds kahdas stundas atradda no fahpehm meeru. No bibliotekas warreja museja tift.“

„Wai Atalija mahjas?“ lahrds Sammim praffija.

„Mahjas, winna pa dahru staiga!“

„Wesseligis feewischkis! Tahdà laikà ahra stai-gabt. Bits feewischkis fahaldetohs un frampus dabbutu. Bet tahdeem feewischkeem, tas ne lo ne-kait! Ne-aismirist, Sammi, museja to muhschigo lampu ar effu peelet un uswilft, neddefa jau eet us beigahm!“

„Milard, to wehl ne kad ne-essu aismirist!“

„Behz tam lahrds liffahs gulleht; gultà winsch mettahs us weenu un ohtru puffi, kamehr tà eegrohsfjahs, ka warr eemigt. Tomehr bailigi fapni winnu mohzija — fapnoja no faweem musejas eedfihwotajeem.“

„Zigarru fmehtedams Sammis pa museju staigaja; winnam ta truhdu smalka nepatikka. Bilna puddele effas winnam rohka, ar to „kehmu dsirdiht,“ tà winsch us faweem beedreem mehdsa fazzicht.“

„Museja ee-eedams winsch to mirroni pa kreifai roh-kai tà usrunnaja: „Nu ballodite, tè jau attal effu. Wai ar ween us mannis dohmaji? Dohd jel man falbu muttiti!“

„To fazzijis winsch mumijai muttes dewa.“

„Paskatt! Tahdu preeku idee nas newarr peedfihwoht, if deenas newarr kehniina meitas butfchoht! Winna jau pahri par trihs tuhfstoscheem gaddeem wezza. Metti ween kahds tahdus preekus warr bau-diht. Man ta laima, Waraius kehniina meitu butfchoht. — Goddam! (Deews fohd). Ja gribbetu prezzetees, tad kehniina par tehwozi (feewas tehwu) dabbutu. Bet es winnas negribbu. Tadeht nedusmojees, firfnin; kad arri es Tew par wihru nepaleeku, pehz kahdeem tuhfstosch gaddeem nems Lewi zits. Klausees, muhsu Atalija buhtu labpracht famu pirmo bruhrganu, Lioneli, nehmufo, bet par laimi winnu noduhru. Atalija man par to wehl pateifsees, ka scho putnu nonahweju!“

„Behz tam nehma effas puddeli rohka un taifjahs pee muhschigahs lampas kahpt.“

„Us pirmahs pakahpes usminnoht brunneneeks pehz wezza eeradduma no krehfla peezehlahs.“

„Sweiks, mihtais draugs; good morning*). Ne-bihstees, nahku un neffu Tew ausas, t. i. effu. — Lai juppis, netizzu, ka Tu scho flahpjumu dserr; tomehr justin effa ahtri fuhd!“

„Raimin, oll rait! (all right) Sahz attal blehnotees? Bet kas no Lewis bihstahs? Pazelli gan johbenu bet ne kad nezehti, graffitees ween prohti!“

„Lai warretu lampu peelet, waijadseja arri us treschahs pakahpes kahjas liff. Scho darbu winsch jau fimtahm reisehm isdarrijis, un tadeht arri labbi sinnaja, ka brunneneeks gan johbenu pazett bet nesitt.“

„Bet scho reis us treschahs pakahpes minnoht tas dselss kehms til neschehligi ar johbenu zirta, ka deggofcha lampu un effas puddele. lo Sammis turreja, luppatt luppattas fahschihda. Pluhstoscha effa fahla degt, un kahdas diwas minutes wiffa museja par leesmahm pahrwehrtijahs. Sammis no besgalligahm bailehm pahrnemts tà peenaglohts stahweja, kamehr pascham ar effu peemirfuschas drehbes fahla degt.“

„Tingles lahrds wehl gulleja un fapnoja; us weenreij durwis tilka atgruhstas. Lahrds pamohdahs un eeraudfija deggofchu kehmu, dohmaht tà tas no paschas elles buhtu isspruzzis. Winsch gan gribbeja lahrdam kahdu sinnu doht.“

„Tà winsch degdams pilles pagalmà isstrehja un zerreja pa wahrteem dahrsà kluht, fur uhdens atroh-dams; tur winsch dohmaja fawas leesmas dsiffinah.“

*) Labriht.

Dahrja durwis aiflehgtas, degdamajs neteef eefschâ.
Zaur trellineem weena dahma dahrjâ redsama,
winna gluschi meerigi noslattahs, kâ deggoschais
mohzahs.

„No Deema puffes, miladi, atwerreet wahrtus,
ka warru pee uhdens tift!“ leesmainais fehms brehza.

Dahma arri nahf pee trellineem un ar swehrodamahm
azzim falka: „Das Laws nopelns, Tu fums! Nu
Lew atkal mahzitaja fwahrki muggurâ — walka!
Walka tif ilgi, kamehr man sudraba kahjas buhs,
tad warrest atkal muhs laulabt! Lioneta affinis Tu
islehji — masgajees nu tihrs schinnis ugguns leesmâs!“

Scho wahrdu ne weens zits nedsirdeja; jo katram
no mahju laudim bij deesgan pascham ar fewi ko
darritees. Wiffa schi musejas mahja degga — kas
spehja behgt, behga. Tingle pats pufs apgehrbees
zaur lohgu isfprukka. Mumijas un wezzu laifu
leetas wiffas fadegga.

Pehz kahdahm stundahm, kad jau wifs pelnôs,
Tingles lahrda deenestneeki zits pee zitta faraddahs.

Sammi to lambar-sullaini, atradda kahdâ pa-
galma stuhri par ohgli fadeggufchu.

Atalija fawu mihtu Tingles lahrdu atradda us
eelas wahgôs fehdoht. Skahde gan leela, bet winsch
par to maj ko behdaja, jo museja par 90 tuhfto-
schahm mahrzinahm ugguns beedribâ apdrohschinata

— naudas wehl deesgan.

Azzi prett azzi!

Kahdi diwi mehneschi pehz tam bij pagahjufchi,
kur museja ar ugguni aisgabja. Tingle pa scho
laifu wairaf mahjâs pee Atalijas, nekâ zittur kur
nodsihwoja. Pee Atalijas tam labbak patikka, jo
schi rahdijahs tohti laipniga. Bes tam winnam
zittas wainas deht mahju dsihwe mihta palikkufe.

Weenreis winsch Ataliju tâ usrunnaja: „Klaufees,
Atalija, taggad wiffu pasauli eenihstu!“

„Par to preezajohs!“

„Kâ tâ?“

„To gan paschi warreet usminneht!“

Tingles lahrds dohmaja, ka effoht usminnejis,
winsch firdi eefillis sneedja dahmai rohku.

„Tif Suhb weeni paschi man ustizziga palikkufe.
Wiffa pasauile prett manni fazehlufees. Wai jau
sinneet, ka es trescho reis nodedsis?“

„Ne-essu dsirdejuse.“

„Duhmi gan naw redsami; tomehr, pateefibu fak-
toht, lihds paschai semmei effu nodedsis. Ugguns-
beedribas, kur museja apdrohschinata bij, fakla ar
manni teesatees, un es paspehleju.“

„Kadeht beedribas ar fums teefajahs?“

„Tadeht, ka tahm musejas leetahm nebij tahdas
wehrtibas, par zil apdrohschinatas; beedribas zaur
manneem draugeem dabbujufschas finnaht, ka musejâ
ne-effoht katra leeta no wezzeem laikeem bijuse, bet
dascha ne fenn muhsu laifôs taifita. Tur leela
starpiba, kad falku: „Man irr Waraüs fehina mei-

tas lihks; winna ta patte, kas Mohsu no Nihl-
uppes iswilka, jeb man irr lihks no muhsu laikeem,
kas winnai lihdsigs. Birma leeta buhtu dauds ko
wehrtis, ohtra ne kam negeld. Man patikka ar tah-
dahm leetahm leelitees, tadeht dascham gabbalam
peerastiju leelaku wezzumu, nekâ tam pa teefi bij.
Ta ta waina. Melihdseja ne ko, kaut gan peerah-
diju, kurra wezza leeta, kurra jauna bet wezzahm
lihdsiga taifita. Teefas beedribahm par labbu no-
spreda, un es dabbuju tif to prostu wehrtibu. Katra
selta leeta tif pehz selta wehrtibas ween tiffa reh-
finata, lai deestinn zil wezza buhtu; tâpat darrija
ar dselses un kohka leetahm. Wiffu to manni draugi
padarrija; tadeht eenihstu draugus, Angtu semmi
un wiffu pasauli.“

„No zilweks eenihst . . . no tam winsch warr
lehti atfahptees.“

„Pateefibu faktoht, man us tam par leeku lustes.
Swinna lohde manni no wisseem walgeem atpestitu.“

„Ah, tahs nebij mannas dohmas. Refazziju:
zittu pasauli, bet to jaunnu pasauli. Winnapufs
juhvas wehl weena pasauile — Amerika.“

„Dohmajeet, lai Angtu semmi atstahju?“

„Kad Angtu semmi eenihstat, tad warreet.“

„Us tam wehl nebiju dohmajis. Man prabhâ
nahza, fawu mantibu pehz kahrtas usrakstih, tad
karrâ eet. Parahdu man buhs tif dauds, zil tag-
gad mantas. Kad dimanti un museja wehl bij,
tad par parahdeem newaijadseja behdatees, warreju
wiffus aismakfah. Taggad fehiks mantas wehisch
pa wiffu pasauli dsenna. Par tahm 90 tuhfto-
schahm mahrzinahm tif dabbuju 15 tuhftoschas.
Taufigi dsihwodams warretu no tahm intressehm
pamasam arri parahdus aismakfah. Bet tif lihds
leenetaji mannitu, ka tif plaschi wairs ne-spehju
dsihwoht, tad katris us tam tihkotu, mannu nammu
gabbalôs fapleht, lai, kad wairaf ne, tomehr weenu
keegeli dabbu. Tahdi laudis, kam bankerottê jakriht,
nedriht wairs atrautees.“

„Tad jau buhtu dauds labbak, tahdu mahju atstahht.“

„Kamehr wehl tee 15,000 mannâ rohka, wai tâ?“

„Man paschai tif pat dauds, ko no Kraundebla man-
toju. Abbeem kohpâ buhtu 150 tuhftoschi dollari
Amerikâ.“

„Wehl man sehê kahdas 10 tuhftoschas mahrzy-
nas gohda-parahdu ja-aismakfa. Tahs pee sirgu
streeschanahs berredams paspehleju.“

„Wai Suhfu draugi winneja?“

„Prohtu gan, ka isfmeedami fakkeet: manni draugi.
Bet Angtu dschentlmenam tur ne kahda starpiba
naw. Angtu lahrdam jamakfa, kad newarr, jano-
schaujahs.“

Un tatschu dsihws Amerikas Sentihks labbaks
nekâ mirris Angtu leelmannis, kaut gan jauki buhtu
nonahwejees.“

„Al Atalija, tas gauscham nepatihkama un wah-
riga leeta. Wai zilweks warr bes gohda dsihwoht?“

Italija warreja schohs wahrduſ weegli atfazziht. Bet kluffu zeesdama wiinna jaunekkam preekſchâ noſtabjahs un ar lohti behdigu waigu rohſas izplah-tidama un flehpî atkal lohpâ falikdama galwu noſdubra, it kâ gribbetu fazzih: „Redſeet, kâ tad man bez gohda jadſihwo.“

Tingle ſapratta gan, ka dahma wiinam warras darbus pahrmetta. Winſch pats Italiju pamahzija, ka — wardes un ruppſchi warroht bez ſmadſenehm dſihwoht. Un nu winſch pats til tablu tiz-zis, ka pee ſewis izmehginah warr, wai gohds tahda leeta, kâ gaiſs. Bet wai allis ſinn, kas balts, kas melns.

(Us preekſchu beigums.)

Wainigs jeb newainigs?

(Stat. N. 37.)

„Bartels manni noſch — “

Labba rohka bij affinaina, tã pat arri keſchas-grahmata.

Lihki papreekſch neſſa uſ meſchaleeklunga mahju un tad ar wahgeem aiſwedda uſ mahju. Meſchaleeklungſ jahſchu to pawaddija.

Pee meſchakungâ mahjas atnahkuſcheem atkal bija to brihnitees. Pee mahjas durwim papihra gabbals bij peeſiſts. Meſchaleeklungſ to norahwa un tohs wahrduſ laſſija, kas tur wirſu ſtahweja:

„Katrſ meſchakungſ ſchinnî mahjã teef noſchauts.“

Prohtama leeta, ka tas beſtaunigs flepkawa tẽ bijis un to papihru peeſittis. Un kurſch zits tas flepkawa warreja buht ne kâ Bartels tas atreebejs?

Meſchaleeklungſ dabbuja ſaldatus un ar winneem lohpâ ſteidsahs uſ Bartela mahju. Winni to atradda gultã. Meſchaleeklungſ pee wiinna gultas wakti ſtahweja, kamehr ſaldati to mahju zaur melleja. Drih arri wiinni uſgahja Bartela plinti un prohti pagraba ſemm kartuppulehm. Lihſas gulleja pulwera rags, ſkrohtes maks un kullite ar lohdehm. Meſchaleeklungſ to diwſtohbbru plinti uſmannigi iſmelleja un atradda, ka preekſch ne zil ilgu laika ar wiinnu ſchauts tizzis. Dhtſ ſtohbbs ar ſkrohtehm wehl bija peelahdehts.

Bartelu wedda zeetumã un iſmekleſchana un pahrklauiſchana ſahlahs.

Dakteri, ohtrã deenã pee lihka aizinahiti, tam lohdi iſgreesa. Scho lohdi ſalihdſinaja ar tahm Bartela mahjã atrastahm lohdehm un redſi, ta til pat ſwehra kâ ſchihſ.

Wehl tilka gaiſchi ſabſihts, ka Bartels 30. Septembri tannî meſchã bijis, kur meſchakungâ lihkiſ atrastſ tilka. Plinti leezineeki pee Bartela gan nau redſejufchi bet jaktſkeſchu. Plinte warrbuht meſchã kahdã kaktã bij apſlehpta.

Nu arri tilka iſmellehts, kurſch ihſti tas rakſitajſ bijis. Papreekſch tilka apſtiprinahſ, ka pats Flemmiſch ar ſawu rohku tohs wahrduſ rakſitijis: Bartels manni noſch —. Flemmina atraitne,

meſchaleeklungſ un wehl deesgan zitti apleezinaja, ka Flemmiſch tas rakſitajſ bijis.

Nu bij ja-iſmelle tahs grahmataſ beſ parakſta, kas Flemmina rakſtamã gultã tilka atrastſ un tas papihra gabbals, kas pee mahjas durwim bija peeſiſts. To jau tuhliſ warreja manniht, ka weena un ta patti rohka wiſſu bij rakſitijufi. Arri weena grahmataſ tilka apgahdata, to Bartels weenu gaddu agral teefai rakſitijis, kad deht jaktſ grehka bija apſuhdſehts. Schihſ grahmataſ rakſts, uſ wiſſadu wiſſi ſagahja lohpã ar tahm draudeſchanaſ grahmatahm.

Bet tas ihſtais iſſkaidrotajſ un parahditajſ bija tas papihrs, kas pee durwim bija peeſiſts. To warreja ſkaidri redſeht, ka ſchihſ papihrs no weenas rakſtamataſ grahmataſ bija iſplehſts. Kad Bartela mahju wehlreis ſmalli iſmelleja, tad wiinna 12 gaddus wezza dehla rakſtamataſ grahmataſ apſkattija un atradda, ka diwas lappas bij iſplehſtas, weena aprakſtita un weena ne-aprakſtita lappa. Kad nu to papihru, kas pee durwim bija peeſiſts, tannî rakſtamataſ grahmataſ weetã eelikka, kur ta ne-aprakſtita lappa bij iſplehſta, tad ſkaidri warreja redſeht, ka tas papihrs bija no grahmataſ iſplehſts.

Arri to aprakſtito lappu pehzal' uſgahja. To tas blehdis par proppi bija bruhkejis.

Bartels ſtipri pee ta palikka, ka pee ſcha nedarba newainigs effohht. Bet to gan neleedſahs, ka 30. Septembri tannî meſchã bijis, kur meſchakungſ noſchauts tizzis, bet beſ plintes un til ween malkas ſagſchanaſ deht. Kã ta plinte wiinna pagraba tilkuſi, to winſch newarreja iſſkaidroht. Winſch leedſahs, ka ta plinte wiinam peederroht un weenu zilweku ar wahrdu noſauza, kas tannî paſchã mahjã dſihwoja, itt kã laikam gan tam ta plinte peederretu. Tapat arri winſch nodeewajahs, ka itt nemaſ neſinoht, kurſch tahs lappas iſ rakſtamataſ grahmataſ iſplehſis.

Wahzſemmẽ ar flepkaweent un zitteem nedarbineekem tã teef ſtrahdahts. Birnã kahrtã rohdahts weens apſuhdſetajſ, kas darbojahs parahdiht, ka tas apſuhdſehts irr wainigs, ohtrã kahrtã weens aiſſtahwetajſ, kas darbojahs parahdiht, ka tas apſuhdſehts nau wainigs un treſchã kahrtã ſwehri-natee, kurri pehz ilgatas zihniſchanahts ſtarp apſuhdſetaja un aiſſtahwetaja noſpreekſch, wai tas apſuhdſehts zilweks wainigs jeb newainigs. Apſuhdſetajſ un aiſſtahwetajſ ikreis irr wiſſi, kas ſtudeerejuſchi, adwokati. Swehri-natee turpretti no wiſſadahm kauſchu kahrtahm teef zelti.

Schi leeta ar Barteli iſliklahs til ſkaidra un tahs parahdiſchanaſ bija til gaiſchahs, ka Bartels laikam gan jau ſemm buhtu paſubdinahſ tizzis, ja tas aiſſtahwetajſ nebuhtu tahds gudrs un muddigs bijis.

Prohti winſch pee ta paſtahweja, ka Flemmiſch nemaſ tohs wahrduſ: Bartels manni noſch — ne-effohht warrejis rakſtiht, tapehz ka wiinam lohde ſirdi bijuſi. Nahwe wiinam peepeſchi, azzumirkli,

usbruffufi. Flemminam tadeht nau waffas atlizzis, fawus feschas grahmatu iswilt, to usschirt, bleistikki nemt nu arri wehl rakstiht.

Wiffi lihds fchee Flemmina rakstiti wahrdi: Bartels manni nosch — par to wiffskaidraکو usrah-difchanu bij turrejuschi, ka Bartels effoht tas wainigajs. Bet kad nu Flemminsch fchohs wahrduß nebij rakstijis un arri nebij warrejis rakstiht, tad jau schi leeta, kas eefahkumâ gaischa un flaidra bij islikkufees, atkal palikka tumfscha un neflaidra.

Tapehz augsta teefa papreefsch nahburga uniwersitetes jeb augstas fohlas professorus, kas studentus par daktereem mahzija, likka praffiht:

„Wai meschafungs pehz firds eewainofchanas zaur lohdi wehl warrejis feschas-grahmatu iswilt, to atwehrt un ar pilnu apferschanu ar bleistikki tohs minnetohs wahrduß us papihru usrakstiht?“

Uß scho jautafchanu professori ar Ja! atbildeja, isflaidrodami, ka daudsreis effoht peedsihwohts, ka zilweks, pascha firdi zaur lohdi trahpihts, tomehr nau tuhliit isdissis, bet ka tas us nahwi eewainohs zilweks wehl kahduß 15 lihds 20 fohlus spehris un tad wehl no nahwes panahkts tizzis. Bet arri tas effoht peedsihwohts, ka tahdi firdi eewainoti dauds ilgaku laiku, dascht wehl weffelu stundu, dsihwojuschi. Wehl winni apleezinaja, ka pee raksta flaidri warroht manniht, ka meschafungs rakstidams pee pilnas apferschanas un pee pilniga garriga spehka bijis.

Ta tad aistahwetaja eemeflis ka tufschs un negeldigs tikka atmests. Swehrinatee ar weenu paschu balfi apleezinaja, ka kallejs Bartels pee ta wainigjs, ka 30. Septembri 1850 meschafungu Flemminu noschahwis.

(Us preefschu wehl.)

Mihlakai.

Kam firsnin tu ka nostumstres
Kam weenumehr ta noraudees,
Kas irr, kas tewim firdi greefsch
Un azzis affarinas speefsch?
Kad tewi skum'jas eeraugu,
Tad eeflatohs par wainigu!

Zel finni to, ka laimigs es,
Kad firdi lihgfimibu tu ness,
Kad preefa kruhts tew jillajahs.
Un flawas dseefmas nemittahs!
Kad preefs te wi eeraugu
Tad turri few par laimigu!

Zel luhdsam wairs nesehrojees
Bet allaschin tik lihfmoejes.
Es luhdsch te w, aplaimo man,
Ja grihbi tik, to warri gan.
Kad negribbi to darriht tu
Tad ar tew lihdscht newarru!

C. G. Freimann.

Kurpneeka subdibas.

Kad katris fawu dsihw' avraud',
Par faweem darbeem fuhds un gaud',
Tad arri kurpneezijsch to warr —
Lai gan ne labpraht to winsch darr'.

Mehs nabbadfini kurpneeki,
Gan semmati ammatneeki,
Mums jafehsch karsta istaba,
Ka blehdineekeem zeetuma.

Turklah dasch'reis' wehl aff'ra pluhst,
Kad mums kahds ihlenijsch noluhst;
Kas to mums gan atrehkinahs
Un klah pee darbu aismakfahs?

Kad mehru mehß nonehmufchi
Un jahbafus pataifj'fchi,
Tad daschs wehl lahds, ka kahju speefsch. —
Tas mums ar lehnprahtib' jazeefsch.

Kad feschas deenas fehdej'fchi,
Ka wist' us panteem tuppej'fchi,
Tad fwehtdeen tik wehl isdallam,
Ko darba-deen' pastrahdajam.

Dauds, dauds wehl zitti gruhumi
Nepanessami lammeeni
Mums kurpneekeem irr japazeefsch;
At, wai! ka tas mums firdi speefsch!

Tadeht mehß brahti kurpneeki,
Reis buhäm tahdi spihneeki:
Mehß Baltij wiffi atstahäm
Uß Leijputriju aiseefäm.

Birtutu skunstes kurpneeks

Botuwa.

Ahtes padohms.

„Waj dsird', Uns, us weenu wahrdu!“ usrun-
naja Jahnis fawu kaiminu zekka fatizzis.

„Salki aschi, man naw waffas,“ atteiza Unfis.

„Kahdas jahles tu fawai faslimmufchei gohwij
dewi?“ waizaja Jahnis.

„Pusstohpa terpentina spirta,“ un to atteizis Un-
fis aigahja.

Dhtra deena Jahnis Unfi fatikka. „Waj Unfi,
tu man fliktu padohmu dewi!“

„Ka tad fliktu?“

„Es fawai gohwij arri pusstohpa terpentina ee-
dewu un ta nosprahga — — —“

„Manna jaw arri nosprahga,“ atteiza Unfis.

L.

Atbildedams redaktehrs A. Leitan.

No Bensureß atwehlests.

Rihga, 15. September 1872.